

УДК 81'367.625

Тетяна Левченко

ORCID iD: [orcid.org: 0000-0002-4275-7701](https://orcid.org/0000-0002-4275-7701)

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна
tanyalevchenko2010@ukr.net

Тетяна Чубань

ORCID iD: [orcid.org: 0000-0002-7199-0684](https://orcid.org/0000-0002-7199-0684)

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна
chuban1960@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРФЕКТИВАЦІЇ ДІЄСЛІВ МИСЛЕННЯ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті виділено основні аспекти дослідження перфективації дієслів у сучасній українській мові, досліджено питання про значення спостереження над дієсловом при вивченні сучасної української мови. Описано параметри перфективації дієслів, які називають дії, що виражають процеси мислення та інтелектуальної діяльності. Виділено та охарактеризовано лексико-семантичну групу вербальних дієслів української мови зі значенням мислення та інтелектуальної діяльності, що мають свої особливості у сполучуваності з префіксами як реалізаторами словотвірної та граматичної функції. Обґрунтування підтверджено прикладами. Зроблено висновки, що результативного значення вербальним дієсловом мислення та інтелектуальної діяльності надає багато префіксів, що зумовлено домінантним становищем перфективних дієслів.

Ключові слова: дієслово, вид, відіменні дієслова, вербальні дієслова, лексико-семантична група, дієслова мислення, дієслова інтелектуальної діяльності, префікси, перфективація, українська мова.

В статье выделены основные аспекты исследования перфективации глаголов в современном украинском языке, исследован вопрос о значении наблюдения над глаголом при изучении украинского языка. Описаны параметры перфективации глаголов, которые называют действия,

которые выражают процессы мышления и интеллектуальной деятельности. Выделено и охарактеризовано лексико-семантическую группу вербальных глаголов украинского языка со значением мышления и интеллектуальной деятельности, которые имеют свои особенности в соединении с приставками как реализаторами словообразовательно-грамматической и грамматической функции. Выводы подтверждены примерами. Сделаны выводы о том, что результативного значения вербальным глаголам со значением мышления и интеллектуальной деятельности дают много приставок, что обусловлено доминантным положением перфективных глаголов.

Ключевые слова: глагол, вид, отименные глаголы, вербальные глаголы, лексико-семантическая группа, глаголы со значением мышления, глаголы со значением интеллектуальной деятельности, приставки, перфективация, украинский язык.

In the article the main aspects of the study on verbs perfectivation in the Ukrainian language are revealed, the importance of verbs analysis while studying modern Ukrainian is investigated. The characteristics of thinking and intellectual work verbs perfectivation are defined. The lexical-semantic group of Ukrainian thinking and intellectual work verbs is distinguished and described. It was found out that these verbs can be combined with certain prefixes to perform word building and grammatical functions.

The group of thinking and intellectual work verbs express unfinished actions; therefore, they tend to combine with prefixes having limiting temporal meaning. However, the group of thinking and intellectual work verbs include the words with different semantic and stylistic characteristics. As a result, the perfectivation process of such verbs has some special features.

Thinking and intellectual work verbs are different from other verbs by means of prefixes, which have vast variety of meanings. These prefixes can denote the result as something real, fabricated, fictional, but also as a plan or intention to do something in the mind's eye, in thoughts.

Prefix za- expresses the resulting meaning of the plan or intention to do something.

The group of thinking and intellectual work verbs with prefixes denoting special results include the verbs having quantitative meaning and expressing intense resulting mode of verbal action. The large amount of thinking perfective verbs stand out for having only the resulting meaning.

One of the special features of perfective verbs denoting thinking and intellectual work is their ability to actively form imperfective aspect pairs. Therefore, unlike their prefixless equivalents of imperfective aspect, these verbs are biaspectual. This is due to the dominant role of perfective verbs denoting special resulting meaning.

The author arrived at conclusions that it is prefixes that give the resulting meaning to the verbs denoting thinking and intellectual work. In modern

Ukrainian the means of building the equivalents of perfective aspect verbs from imperfective ones have more potential than from denominative verbs.

Key words: *verb, aspect, denominative verbs, verbal verbs, lexical semantic group, verbs denoting thinking, verbs denoting intellectual work, prefixes, perfectivation, Ukrainian.*

Теоретичною основою сучасної української літературної мови є доробок наукової граматики, завдання якої полягають у визначенні законів, згідно з якими відбувається мовне оформлення думки. Будь-яка словоформа є матеріалом для граматичних досліджень. Вони ж вивчають її морфемну, морфологічну та синтаксичну структури. Зміст матеріалу про дієслово, зокрема, вміщує і традиційні відомості, і новітні досягнення у філології. Серед основних питань морфології – питання про специфіку вираження самостійних та похідних категорій дієсловами сучасної української літературної мови. Категорії часу, способу, виду дієслова здавна привертали і продовжують привертати увагу дослідників, про що свідчать наукові праці, в яких запропоновано різні тлумачення теоретичних засад цих категорій (В. Виноградов, Ю. Маслов, А. Бондарко, А. Загнітко, В. Русанівський, І. Вихованець та інші), а також праці прикладного характеру, присвячені передусім практичним питанням формування видових кореляцій (К. Городенська, А. Тихонов та інші).

Актуальною проблемою є висвітлення особливостей морфологічної структури дієслова, вираження видових значень вербальних та відіменних дієслів. Семантика дієслів тісно пов'язана з їх граматичними функціями, широта граматичного діапазону яких дає можливість виділяти велику кількість диференційних ознак, що можуть бути покладені в основу семантичного аналізу дієслова. Останнім часом у вітчизняному мовознавстві помітне зростання інтересу дослідників до питання про видові форми дієслова в українській мові. За відношенням до категорії виду дієслова поділяються на одновидові, парновидові та двовидові. Дериватологи вважають лексико-семантичну групу твірною базою у внутрідієслівному словотворенні, фоном для виділення способів (родів) дієслівної дії. До цього слід додати, що семантика тематичної групи є визначальним фактором і в процесах граматичної перфективації. Лексико-семантичні групи вербальних дієслів української мови мають свої особливості у сполучуваності з префіксами як реалізаторами словотвірної-граматичної та граматичної функції. Вони зумовлені семантичною ознакою граничності / неграничності, яку дієслова різних лексико-семантичних груп виявляють неоднаково, що і вимагає детального дослідження.

Учення про виокремлення має вже досить сталу систему базових понять, відображену в теоретичних працях і підручниках. У лінгвістичних працях є багато тлумачень про категорійні особливості українського дієслова, а зміст лінгвістичного поняття дії, становлення ознаки, стану як процесу розкривають за допомогою семантичної класифікації. У працях «Теоретична

морфологія української мови» (Вихованець І., Городенська К., 2004, с. 233), «Словотвірна структура слова» (Городенська К., Кравченко М., 1981, с. 90), «Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія» (Селіванова О., 2006, с. 60), описано особливості українського дієслова, видову структуру вербальних дієслів та видові кореляції відіменних дієслів, вияв похідних граматичних категорій дієслів. Семантичні особливості дієслова на матеріалі дієслів звучання описує І. Івлєва (Івлєва І., 2016, с. 11).

Проблема статті полягає у висвітленні особливостей вираження видових значень вербальних дієслів мислення та інтелектуальної діяльності, адже вони (видові значення) охоплюють усі форми дієслова, тобто мають універсальний характер, у аналізі вираження власне дієслівних та похідних категорій дієслова.

Мета статті – встановити і описати особливості перфективації дієслів лексико-семантичних груп мислення та інтелектуальної діяльності у сучасній українській мові.

Готуючи статтю, ми мали на меті вирішити такі завдання:

- 1) установити видові особливості дієслів лексико-семантичної групи мислення;
- 2) установити видові особливості дієслів лексико-семантичної групи інтелектуальної діяльності;
- 3) схарактеризувати семантико-словотвірний потенціал дієслів зі значенням мислення та інтелектуальної діяльності.

У традиційній граматиці за диференційними ознаками виділено 41 семантичну групу дієслів (Сучасна українська літературна мова: морфологія, 1979, с. 326). За походженням дієслова поділяють на вербальні та відіменні.

Дещо меншу за обсягом групу серед вербальних дієслів становлять вербальні дієслова мислення та інтелектуальної діяльності людини, пор.: *думати, мислити, міркувати, метикувати, гадати, петрати, вчити, просвіщати, творити* й под.

До самостійних граматичних категорій українського дієслова належить категорія виду, яка постійно привертає увагу мовознавців. Подано характеристику власнедієслівної категорії виду у праці «Українська мова: енциклопедія» (редкол. Русанівський В. (співголова), Тараненко О. (співголова), М. Зяблюк та ін., 2004, с. 67). Вербальні дієслова сучасної української мови мають великий потенціал видотворчих засобів, які поділяють на засоби творення виду до вербальних дієслів недоконаного виду та засоби творення корелятивів недоконаного виду до вербальних дієслів доконаного виду.

Дієслова лексико-семантичної групи із значенням мислення та інтелектуальної діяльності за сполучуваністю з префіксами досить неоднорідні. З-поміж них виділяється підгрупа дієслів із значенням мислення та інтелектуальної діяльності, семантична спільність яких з дієсловами звучання і мовлення спричиняється до подібності їх перфективації. Загал

дієслів із значенням мислення та інтелектуальної діяльності виражає неграничні дії, що зумовлює їх сполучуваність з префіксами, які мають обмежувально-темпоральну семантику. Але дієслова підгрупи із значенням мислення та інтелектуальної діяльності неоднотипні за своїми семантико-стилістичними характеристиками, що надає процесам перфективації з участю цих префіксів певної специфіки.

Підгрупа дієслів із значенням мислення та інтелектуальної діяльності складається з вербальних і відсубстантивних дієслів, причому їх налічується приблизно однакова кількість, пор. вербальні дієслова *міркувати, гадати, вважати, вчити, вміти* й под. і відсубстантивні *думати, мислити, розуміти, тямити, пам'ятати* та ін.

Дії, які виражають дієслова мислення, не спрямовані на досягнення своєї внутрішньої межі. Вони так само неграничні, як і дії, які передають дієслова мовлення, крім тих, що вказують на повідомлення думки кому-небудь.

Дієслова мислення не можуть співвідноситися за видовою ознакою: вони функціонують у сучасній українській мові як одновидові дієслова недоконаного виду. Граматико-словотвірний характер перфективації цих дієслів має деякі свої, відмінні особливості, які не спостерігаються, наприклад, у процесах перфективації дієслів мовлення.

Серед основних слід виділити такі:

1) дієслова мислення та інтелектуальної діяльності не поєднуються з префіксом *за-*, який визначає початкову фазу в розгортанні дії, та фінітивними префіксами *від-* і *пере-*, перший із яких вказує на завершення дії, що вичерпала себе, а другий – на припинення дії, що тривала довго, зовсім небагато дієслів цієї підгрупи сполучається з префіксом *до-*, який вказує на досягнення дією своєї кінцевої фази, пор.: *довчити, додумати, домислити*, напр.: А ти б до нашої вчительки ... вона б тебе *довчила*, – рають хлопці (М. Коцюбинський); Школярка *довчила* вірша; Йому, напевне, хотілося додумати вголос те, чого він не встиг *додумати* до кінця (М. Руденко);

2) дієслова мислення та інтелектуальної діяльності більш вибірково, ніж дієслова мовлення, поєднуються з обмежувально-темпоральними префіксами *по-* та *про-*, пор.: *подумати, поміркувати, поміркувати, повчити; продумати, прогадати, провчити*, напр.: Йонеску трохи *подумав* і згодом відказав: – Йонеску вже старий (Ю. Смолич); *Поміркував* Андрій, далі взяв бумагу, забрав свою одежину та й пішов із села (М. Коцюбинський); – Треба буде прохати Наталю, щоб вона, Яша, трохи *повчила* тебе історії там... географії (С. Васильченко); – Як хоч, – відказала вона чоловікові й буцім заснула, тоді як цілу ніч *продумала* і *прогадала* (Панас Мирний);

3) з кількісно-темпоральним префіксом *попо-* сполучаються тільки дієслова мислення та навчання, пор.: *поподумати, попоміркувати, попоміркувати, поповчити, попозубрити* й под., але його зовсім не приєднують дієслова, що виражають значення «сприймати, осягати

розумом», типу *розуміти, тямити, петрати, кумекати* та інші, напр.: – Так ти таки надумав що-небудь? – Аякже! Мало я *поподумав* цю зиму (Л. Яновська); Петра на волю одпустили, Зимою в Київ одвезли, І там у школу оддали, І там чимало *поповчили* (Т. Шевченко);

4) з кількісно-дистрибутивним префіксом *пере-* поєднуються лише дієслова із значенням навчання та дієслово *думати*, пор.: *перевчити, перезубрити, передумати* й под., напр.: Ой господи! Скільки ж то вона (вчителька) дітей *перевчила*: може, сотні зо дві... (Г. Григоренко); Скільки віршів *перевчив, перезубрив* він у школі. Цієї ночі юнак *передумав* про все прочитане;

5) дієслова навчання сполучаються з кількісним префіксом *під-*, що вказує на неповний, слабкий ступінь вияву дії (пор. : *підучити, підзубрити*), та префіксом *пере-*, який виражає інтенсивний, надмірний ступінь вияву дії (*перевчити*), напр.: За рік навчив (учитель) його арифметики та *підучив*... розуміти книжки... (Б. Грінченко); На перерві школярка *підзубрила* вірш; Деякі учні намагаються переконати вчителя в тому, що вони не знають напам'ять вірша, бо *перевчили* його.

На основі цих п'яти особливостей можна зробити висновок, що префіксальні дієслова мислення та інтелектуальної діяльності формують тільки три фазових способи дієслівної дії – обмежувальний, тривало-обмежувальний та фінітивний, а не чотири, як префіксальні дієслова мовлення. У межах спільних способів дієслівної дії вони вирізняються більшою вибірковістю у сполучуваності з обмежувально-темпоральними префіксами або меншим набором префіксів (фінітивний спосіб дії). Крім двох спільних кількісних способів дієслівної дії – багатократного (ітеративного) та розподільного (дистрибутивного), дієслова з підгрупи мислення й інтелектуальної діяльності, зокрема дієслова із значенням навчання, мають два відмінних – недостатньої та надмірної інтенсивності вияву дії.

Результативне значення дієслівних префіксів, які перфективують вербальні дієслова мислення та інтелектуальної діяльності, так само ускладнене якимись іншими значеннями. Здебільшого досягнення результату дії невіддільне від повноти її завершення. Різні префікси конкретизують це кількісно-результативне значення неоднаково. Так, наприклад, префікси *з-, до-*, приєднуючись до дієслів, що вказують на вияв розумових здібностей людини, надають їм значення «повністю сприйняти розумом що-небудь», пор.: *зрозуміти, допетрати, докумекати*, напр.: Подивився Тарас на страшне поле бою... І махнув хусткою. *Зрозумів* той знак, що весь час стояв у засідці (О. Довженко); Коли зник (хлопець), аж тоді я *докумекав*, що треба було затримати або хоч запитати – хто він? (Є. Кравченко). З префіксами *ви-, роз-, за-* пов'язується значення «повністю засвоїти відомості про що-небудь, зберегти їх у пам'яті», пор.: *вивчити, визубрити, розучити, запам'ятати, затямити*, напр.: Шевченкового «Кобзаря» (І. Франко) *вивчив* напам'ять (М. Коцюбинський); Зал завмер від здивування: вистава йшла англійською мовою. Суворовці останнього класу зробили самі переклад

і самі *розучили* ролі (І. Багмут); – *Запам'ятай* це місце, Євгене, – сказав Брянський. – Після війни приїдемо сюди відпочивати (О. Гончар); – *Смерть* Тесленка ми вам ніколи не забудемо! Гримів гнівний голос у натовпі. – Так і *затямте* собі! (А. Головка). Префікс *на-* у поєднанні з дієсловом *вчити* повноту вияву результату дії представляє як «передати кому-небудь знання, вміння, досвід», напр.: Оленчук *навчив* офіцера, як обрізати кущі, як обкопувати (О. Гончар). Значення «повністю відновити в пам'яті минулі події, факти, образи тощо» у структурі деяких дієслів мислення передають префікси *з-*, *при-*, *на-*, пор.: *згадати*, *здумати*, *пригадати*, *нагадати*, напр.: Заспівав (Перебендя) та й *згадав*, Що він сиротина (Т. Шевченко); – Може б і ти, Катре, *здумала* когось (А. Головка); Шура *пригадала*, що саме такими мінометами командує Юрась (О. Гончар); Харитя... знов *нагадала* недужу, бідну маму (М. Коцюбинський).

У дієслів мислення та інтелектуальної діяльності результативне значення може ускладнюватися значенням інтенсивності вияву дії, яке вказує на ретельність, старанність її виконання. Так, зокрема, префікси *об-*, *про-* конкретизують його семами «ретельно», «всебічно», «глибоко», пор.: *обдумати*, *обміркувати*, *обмізкувати*, *продумати*, напр.: Він наче сподівався, що Брянський все *обдумав* і за нього (О. Гончар); Була ся наймичка людина розсудлива: все *обміркує*, все виважить (Марко Вовчок); Каргат почав без передмов, наче... усе добре *продумав* (Ю. Шовкопляс).

Префікс *за-* значення інтенсивності реалізує семами «дуже добре», «старанно», пор. *завчити* – «дуже добре, міцно, старанно засвоїти що-небудь» і *зазубрити* – «дуже добре, механічно, бездумно завчити що-небудь», напр.: На прощання спитала (Слава) його адресу, повторила кілька разів, – *завчила* (А. Головка); Школярка *зазубрила* напам'ять незрозуміле положення.

Специфічне кількісно-результативне значення виражає префікс *пере-*. Він вказує на досягнення результату внаслідок виконання дії заново, по-новому. Так, наприклад, дієслово *перевчити* означає, що в процесі повторного здійснення дії старі знання, вміння, навички замінені новими (Учитель *перевчив* з дітьми цей період історії України; Мати *перевчила* дочку ліпити вареники). Подібне значення передають дієслова *передумати* і *роздумати*, зокрема «відмовитися від попередніх намірів, рішень тощо, замінити їх новими», напр.: – Ой, мабуть, перепаде нам від Салогона, – знову в задумі повторює Матвій, непомітно пасучи очима за Октавом Пігловським, в надії, що той *передумає* їхати до управителя (М. Стельмах); Оксен довго дивився йому вслід; хотів завернути назад і сказати, щоб Кузь забрав соломку, але потім *роздумав* (Г. Тютюнник).

Дистрибутивно-результативного значення у відповідному контексті, здебільшого за наявності об'єктно-дистрибутивних лексичних показників типу *все*, *всіх*, *кожного* і *под.*, можуть набувати різні перфективи із значенням мислення та інтелектуальної діяльності. Серед них дієслова з префіксами *об-*, пор.: *обдумати*, *обміркувати*, *обмізкувати* (Вночі чоловік

обдумав кожну сторінку прочитаної книжки; Командир *обміркував* усі дії в цьому наступі), *ви-*, *за-*, пор.: *вивчити*, *завчити*, *визубрити*, *зазубрити* (Школярка *вивчила* (*завчила*) напам'ять усі вірші в підручнику з літератури; Вона *визубрила* (*зазубрила*) всі доведення задач з геометрії), *про-*, напр.: *продумати* (Декан *продумав* кожну кандидатуру до складу ради факультету).

Дієслова мислення та інтелектуальної діяльності відрізняються від дієслів мовлення широким спектром результативних значень своїх префіксів, які можуть представляти результат як щось реально створене, як вигадку, фантазію, брехню і як задум, план, намір щось зробити в уяві, у думках. Так, префікси *при-*, *до-*, *ви-* у поєднанні з дієсловом *думати* виражають результативне значення «створити, винайти що-небудь таке, чого раніше не існувало», напр.: Вибіг Денис із школи з повною головою клопоту. Уроки треба робити, нагодувати Настусю, дещо наклеїти в альбом, *придумати* малюнки для стінгазети (О. Копиленко); – А смак (винограду) треба *додумати*, ночей не спати, а *додумувати* (М. Чабанівський). Результативне значення, якого надають префікси *ви-* та *при-* кільком дієсловом мислення, трактується як «створити що-небудь неіснуюче, фантастичне, брехливе», пор.: *видумати*, *придумати*, *вигадати*, *вимислити*, напр.: Письменник *видумав* (*придумав*) цих позитивних героїв; – Ви ще не знаєте мого Вову. Він великий фантазер і мрійник. Як що *вигадає*, то потім певен, ніби так і справді було (М. Трублаїні); Лиха жінка *вигадала* на свою сусідку таке, що й купи не тримається; – *Вимислила* гайдамаків! Які там у господа гайдамаки (Марко Вовчок).

Виразником результативного значення, яке накреслює лише план, задум, намір що-небудь зробити, є префікс *за-*, пор.: *задумати*, *замислити*, *загадати*, напр.: *Задумала* Орлиха свого Василя одружити (Марко Вовчок); У цьому році він *замислив* застосувати яровизацію ранніх сортів картоплі (Я. Гримайло); Прождав я з місяць, а далі *загадав* собі так; ще тиждень пожду, а потім заберу з собою жінку з сином – і в гори (І. Муратов).

Отже, загал дієслів мислення та інтелектуальної діяльності, яким префікси надають спеціально-результативних значень, становлять дієслова з кількісно-результативними значеннями, що належать до інтенсивно-результативного способу дієслівної дії. Помітне місце посідають перфективні дієслова мислення з суто результативним значенням.

Характерною особливістю видової структури перфективних дієслів доконаного виду із значенням мислення та інтелектуальної діяльності є те, що вони досить активно формують імперфективні видові пари і на противагу своїм твірним безпрефіксним дієсловом абсолютного недоконаного виду, мають статус парновидових. Це зумовлено домінантним становищем перфективних дієслів із спеціально-результативними та результативними значеннями.

Результативного значення вербальним дієсловом мислення та інтелектуальної діяльності надає багато префіксів, що зумовлено домінантним становищем перфективних дієслів. Граматична перфективація –

це поєднання дієслів з такими префіксами, які в їх структурі на рівні деяких або всіх ЛСВ повністю нейтралізували свої словотвірні значення і перетворились лише на виразників граматичного значення доконаного виду. Параметри граматичної перфективізації у вербальних і відіменних дієслів в основному збігаються, адже граматичний статус у структурі переважної більшості дієслівних основ обох генетичних груп з граничною семантикою мають тільки префікси по- та з-/зі-, с-. У процесах граматичної перфективізації вербальних дієслів домінуюче становище посідають дієслова конкретної фізичної дії, периферійне – дієслова із значенням інтелектуальної діяльності. Основним їх граматичним перфективатором є префікс по-, найближче до нього стоїть префікс з-/зі-, с-. У сучасній українській мові потенціал засобів творення відповідників доконаного виду до вербальних дієслів недоконаного виду більший, ніж у відіменних дієслів.

У рамках отриманих результатів можна намітити перспективу подальшого студіювання у цьому напрямку: простеження засобів видотворення у системі багатозначних дієслів та доведення видової неоднорідності багатозначних дієслів.

Список використаних джерел

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови : академ. граматики української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська ; за ред. І. Р. Вихованця. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с. – Бібліогр.: с. 391–398; 259 назв.
2. Городенська К. Г. Словотвірна структура слова / К. Г. Городенська, М. В. Кравченко. – К. : Наукова думка, 1981. – 199 с. – Бібліогр.: 8 назв.
3. Ивлиева И. В. Семантика «лакунных модификаций» (на материале глаголов звучания) / Ирина Валентиновна Ивлиева // Интерактивная наука. – 2016. – № 4 (26). – Библиогр.: 5 названий, DOI:11021661/t-80641.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Селіванова Олена Олександрівна. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с. – Бібліогр.: 577 назв.
5. Сучасна українська літературна мова : морфологія / за загальною ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1969. – 582 с. – Бібліогр.: 65 назв.
6. Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с. – Бібліогр.: 5 назв.

References

1. Vykhovanets I. R., Horodenska K. H. (2004). Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy: akadem. hramatyka ukrainskoi movy. K.: Univ. vyd-vo «Pulsary», 400 (ukr).
2. Horodenska K. H., Kravchenko M. V. (1981). Slovotvirna struktura slova. K.: Naukova dumka, 199 (ukr).

3. Yvlyeva Y. V. (2016). Semantyka «lakunnykh modyfykatsyi» (na materyale hlaholov zvuchanyia). Ynteraktyvnaia nauka, 4 (26), DOI:11021661/r-80641 (rus).

4. Selivanova O. (2006). Suchasna lnhvistyka: terminolohichna entsyklopediia. Poltava: Dovkillia-K, 716 (ukr).

5. Suchasna ukrainska literaturna mova: morfolohiia. (1969). I. K. Bilodid (Ed.). K.: Naukova dumka, 582 (ukr).

6. Ukrainska mova: entsyklopediia (2004). V. M. Rusanivskyi (Ed.), 2-he vyd., vypr. i dop., K.: Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana, 824 (ukr).

*Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук, доцентом,
доцентом кафедри української лінгвістики та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
Кардаш Ларисою Василівною*

Стаття надійшла до редакції 20 листопада 2017 року

Татьяна Левченко

кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры украинского лингвистики и методики обучения
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, 08400, г. Переяслав-Хмельницкий, Украина,
tanyalevchenko2010@ukr.net

Татьяна Чубань

кандидат филологических наук, доцент,
доцент кафедры украинского лингвистики и методики обучения
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, 08400, г. Переяслав-Хмельницкий, Украина,
chuban1960@ukr.net

ОСОБЕННОСТИ ПЕРФЕКТИВАЦИИ ГЛАГОЛОВ МИШЛЕНИЯ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Tetiana Levchenko

Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair for Ukrainian Linguistics and Methods
of Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical
Hryhorii Skovoroda University»,
Sukhomlynskogo str., 30, 08400 Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine,
tanyalevchenko2010@ukr.net

Tetiana Chuban

Ph. D in Philological Sciences, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair for Ukrainian Linguistics and Methods
of Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical
Hryhorii Skovoroda University»,
Sukhomlynskogo str., 30, 08400 Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine,
chuban1960@ukr.net

**THE PECULIARITIES OF THINKING
AND INTELLECTUAL WORK VERBS PERFECTIVATION**